

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warszawa, ... 17... XII... 2014

V.540.20.2014.MS

Pan
Władysław KOSINIAK – KAMYSZ
Minister Pracy i Polityki Społecznej

Szanowny Panie Ministrze

W moim Biurze badany jest problem dotyczący możliwości skorzystania przez niektóre kategorie cudzoziemców z profitów rządowego programu dla rodzin wielodzietnych. **Badania te koncentrują się przy tym na dwóch grupach cudzoziemców, a mianowicie na osobach posiadających zgodę na pobyt w Polsce ze względów humanitarnych oraz cudzoziemcach, którym udzielona została zgoda na pobyt tolerowany.**

Zgodnie z § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (Dz.U. z 2014 r., poz. 755 ze zm.), uprawnienia wynikające z tego programu przysługują członkom rodziny wielodzietnej, spełniającym warunki, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013 r., Nr 182 ze zm.). Powołany przepis ustawy wymienia kategorie podmiotów uprawnionych do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej. I tak, ze świadczeń takich, a tym samym z uprawnień rządowego programu dla rodzin wielodzietnych, skorzystać mogą przede wszystkim osoby posiadające obywatelstwo polskie, mające miejsce zamieszkania i przebywające na terytorium Polski, oraz cudzoziemcy, również mający miejsce zamieszkania i przebywający w Polsce, posiadający:

- zezwolenie na pobyt stały,
- wydane w Polsce zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej,

- zezwolenie na pobyt czasowy, wydane w celu połączenia z członkiem rodziny posiadającym status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- zezwolenie na pobyt czasowy, wydane osobie posiadającej zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE w innym państwie członkowskim, która zamierza wykonywać w Polsce pracę, prowadzić działalność gospodarczą, podjąć lub kontynuować studia albo szkolenie zawodowe, bądź która wykaże, że zachodzą inne okoliczności uzasadniające jej zamieszkiwanie na terytorium Polski,
- status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- prawo pobytu lub prawo stałego pobytu, udzielone na podstawie przepisów *ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobytku oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz.U. z 2006 r. Nr 144, poz. 1043 ze zm.)*.

Art. 5 *ustawy o pomocy społecznej* wymienia jeszcze dwie kategorie cudzoziemców uprawnionych do świadczeń z pomocy społecznej. Są to cudzoziemcy mający miejsce zamieszkania i przebywający w Polsce w związku z uzyskaniem zgody na pobyt ze względów humanitarnych i zgody na pobyt tolerowany (art. 5 pkt 2 lit b. *ustawy*). W tym jednak wypadku, zakres dostępnych cudzoziemcom świadczeń socjalnych został ograniczony do zasiłków celowych oraz pomocy w formie posiłku, schronienia i niezbędnego ubrania. W praktyce pojawić mogły się zatem wątpliwości, czy ograniczenie to wyłącza możliwość skorzystania przez cudzoziemców dysponujących takimi tytułami pobytowymi z profitów *rządowego programu dla rodzin wielodzietnych*. Z jednej strony, z art. 5 pkt 2 lit. b omawianej *ustawy* wprost wynika wola ustawodawcy co do ograniczenia zakresu świadczeń z pomocy społecznej, z których korzystać mogą wymienione kategorie cudzoziemców. Jednocześnie § 3 *rozporządzenia*, zakreślając krąg podmiotów uprawnionych do udziału w *programie*, odwołuje się jedynie do warunków formalnych, o których mowa w art. 5 *ustawy*, a które spełniać powinny także osoby ubiegające się o wydanie Karty Dużej Rodziny. Do warunków tych, w przypadku cudzoziemców, należą zaś: posiadanie miejsca zamieszkania w Polsce, przebywanie na terytorium naszego kraju oraz uzyskanie jednego z wymienionych w przepisie dokumentów lub tytułów

uprawnionych do pobytu na tym terytorium. Przy takiej interpretacji przepisu, do której się przychylam, osoby dysponujące zgodą na pobyt ze względów humanitarnych lub zgodą na pobyt tolerowany, które mają miejsce zamieszkania i przebywają w Polsce, byłyby uprawnione do przystąpienia do *rządowego programu dla rodzin wielodzietnych*.

W dniu 5 grudnia 2014 r. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej przyjął *ustawę o Karcie Dużej Rodziny*, która w założeniu zastąpić ma dotychczasowe regulacje. Zgodnie z art. 38 tej *ustawy*, Karty Dużej Rodziny, wydane na podstawie obowiązującego obecnie rozporządzenia, zachowają swoją ważność do końca okresu, na jaki zostały przyznane, o ile ich posiadacze spełniają będą warunki określone w przepisach dotychczasowych. Jednocześnie w art. 5 *ustawy* zawężono, w porównaniu do obecnych regulacji, katalog podmiotów uprawnionych do posiadania Karty. I tak, stosownie do art. 5 pkt 2 i pkt 3 *ustawy*, Kartę będzie mógł otrzymać, poza obywatelem polskim zamieszkującym na terytorium RP, także członek rodziny wielodzietnej, który jest cudzoziemcem mającym miejsce zamieszkania w Polsce na podstawie:

- zezwolenia na pobyt stały,
- wydanego w Polsce zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej,
- zezwolenia na pobyt czasowy, wydanego osobie posiadającej zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE w innym państwie członkowskim, która zamierza wykonywać w Polsce pracę, prowadzić działalność gospodarczą, podjąć lub kontynuować studia albo szkolenie zawodowe, bądź też która wykaże, że zachodzą inne okoliczności uzasadniające jej zamieszkiwanie na terytorium Polski,
- nadanego statusu uchodźcy lub udzielonej ochrony uzupełniającej,
- prawa pobytu lub prawa stałego pobytu, udzielonego na podstawie przepisów *ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobytku oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz.U. z 2006 r. Nr 144, poz. 1043 ze zm.)*.

Wśród uprawnionych przepis nie wymienia zatem ani cudzoziemców posiadających zgodę na pobyt w Polsce ze względów humanitarnych, ani osób, którym udzielono zgody na pobyt tolerowany. Jeżeli przyjąć, że obecnie obowiązujące regulacje dopuszczają możliwość uzyskania Karty Dużej Rodziny przez cudzoziemców przebywających w Polsce na podstawie takich zgód, to wejście w życie omawianej ustawy zmieni istniejący stan prawny i pozbawi wspomniane grupy cudzoziemców prawa do otrzymania takiego dokumentu.

Mając powyższe wątpliwości na uwadze, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 *ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2014 r. Nr 1648)*, zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w sprawie dotyczącej możliwości skorzystania przez cudzoziemców posiadających zgodę na pobyt w Polsce ze względów humanitarnych oraz osób, którym udzielono zgody na pobyt tolerowany, z uprawnień *rządowego programu dla rodzin wielodzietnych*. Jeżeli to możliwe, proszę również Pana Ministra o poinformowanie, czy cudzoziemcy korzystający w tych tytułów pobytowych ubiegali się o wydanie Karty Dużej Rodziny, a jeśli tak, to w jaki sposób ich wnioski były rozpatrywane i czy dokumenty takie w ogóle były tym cudzoziemcom wydawane. Byłabym również zobowiązana za wskazanie, jakie przesłanki przemawiały za wyłączeniem omawianych kategorii cudzoziemców z katalogu podmiotów uprawnionych do otrzymania Karty, zamieszczonego w art. 5 projektowanej *ustawy o Karcie Dużej Rodziny*.

Z poważaniem

Jeno Jipow